

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 234. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr07val-shoot-idm139890594984736/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

mærkninger ikke udelukker A.s inspiration af Grüns digt, så kan de mange fejlluskninger i netop dette afsnit af Bemærkninger ikke tages som et bevis herfor. Vælger man at tage A på ordet, har A da også udelukket Grün som den ydre anledning og inspiration til eventyret. Hertil er endvidere at bemærke, at motivet med den visne blomst i (saine)bogen var et yndet motiv i tiden, jvf. A selv i KES 150 og Oehlenschlägers *Hvor blev I røde Roser dog i: Den blege Ridder* (1832; Oehl. XXVI 44). Brix er endvidere inde på en anden anledning, der synes mere nærliggende. Det gælder sætningen »Øine kunne aldrig døe!« (s.49.3). I et udateret brev fra Carsten Hauch, hvori denne takker for modtagelsen af NEH 3-45, der var udkommet 7.4.1845, og som derfor må dateres kort efter denne dato, omtaler han også datteren Luise Albertine Hauchs død i marts 1844 og skriver bl.a.: »jeg har aldrig seet et slikt bevinget, henrivende Væsen; som en Raa i Skoven, med et Par Øine, som viste, hun havde Ret, da hun engang sagde: Alle kan døe, men Øinene, de kan aldrig døe« (BtA 222).

48.3 *den sorte Kiste*] den almindelige farve på kister i 1800-tallet, jvf. I 153.14; 238.5. – **11-13** *Paa Graven ... over det*] smf. *En Rose fra Homers Grav* (IV 43f). – **17-20** *En Død ... komme de ikke*] en hyppigt genkommende tanke hos A lige fra ungdommen af, jvf. skildringen af Frederiksborg Slot under rejsen med Meistings fra Slagelse til Helsingør i maj 1826 i Levnedsbogen: »jeg tænkte paa Christian IV, paa alle de hvis Billeder hang i den store Riddersal; »om de nu kom ned!« tænkte jeg og blev underlig tilmode, men saa fik jeg i det samme den ganske naive Tanke. »De Døde maa jo vide, at jeg ikke kan taale at see dem, jeg vilde døe af Skræk, og saa vise de sig bestemt ikke for mig, det var jo gyseligt ondt og uformuftigt!« (148f; jvf. også SS IX 65f). Smf. også *Reisekammeraten* (I 70).

Fugl Phønix

Fugl Phønix blev trykt første gang i Den nye Børneven. III. Tydskskrift for Børn, udg. af Julius Chr. Gerson. II. 1. Hæfte, der udkom i maj 1856. Herefter indgik det som kap. III i I Sverrig og blev endelig optaget som et særskilt eventyr i EHP 2-63, 2. hæfte, der udsendtes 10.3.1863.

Om eventyrets eksakte nedskrivningstidspunkt vides intet, men ideen er udsprunget af arbejdet med det, der blev til *Paradisetts Have* (I 141-53), idet A 1.2.1839 skriver til Henriette Hanck i Odense, at han

går med planer om et eventyr, der »handler om *Fata Morgana* og faar vel dette Navn eller ogsaa Navnet »Fugl Phœnix« (BHH 326). Fugl Phœnix kom dog kun til at spille en mindre rolle i *Paradisets Have* (I 146,18-29).

Fugl Phœnix-figuren, der først omtales af Herodot, men som måske er beslægtet med den ægyptiske fugl Bennu, palmefuglen (Phœnix betyder palme) er ofte behandlet i europæisk litteratur og omtales bl.a. i Shakespeares (1564-1616) *Storroen* III.3. Bortset fra at A måske har kendt den fra Grundtvig (se Helge Toldberg: Grundtvigs Symbolverden, 1950.201 ff), har han også læst om den i Atterhøms (1790-1855) *Lycksalighetens Ø* (1824-27), der inspirerede ham i arbejdet med *Paradisets Have*. Om Fugl Phœnix-figurens historie se isærigt Fredrik Vetterlund: Sagnet om »Lycksalighetens Ø« i: Ord och Bild, Stockholm 1921.136 ff.

50.21 *Faklans*] by i Dalarna, Sverige, vokset op omkring kobbergruberne Falu Gruva.

51.4 *Theatriske*] se n.t. IV 116.18. – **7** *Odens Raam*] på Odins skulder sidder ravnene Hugin og Munin, der hver dag flyver ud i verden og ved deres hjemkomst kvækker Odin i øret, hvad de har set og hørt. – **8-9** *Sangerfesten gennem Warburgs Riddersal*] se n.t. III 38.27-28. – **12-13** *Spurven ... Vingerne*] den sande poesi (fx A selv) i modsætning til 3. rangsdigtningen (fx fra Gyllenbourg). Små, isærigt *Nabofamilierne* (II 116.29 ff m. note).

En Historie

En Historie tryktes første gang som kap. XIII i I Sverrig, der udkom 19.5.1851, og blev senere optaget i EHP 2-63, 2. hæfte, der udsendtes 10.3.1863.

Om historiens tilblivelse vidtes intet, men A havde fra sin tidligste ungdom i skolestile spekuleret over muligheden af de evige helvedesstraffe (se Svanholm 135). Senere aktualiseredes hans spekulationer i forbindelse med den diskussion af apokatastasislæren (dvs. læren om alles løsrivelse og sluttelige frelse, der har udgangspunkt i 1. Tim. 2.4 om at Gud vil, »at alle mennesker skal frelses og komme til erkendelse af sandheden«), som havde rejst sig i kølvandet på Grundtvigs angreb på den rationalistiske professor H.N.Clausen (1793-1877) i Kirkens Gjenmæle (1825). I den forbindelse havde Grundtvigs tilhænger, teologen